

UOT-811.11-112

Səhifə: 151-155

<https://doi.org/10.59849/2663-8967.2026.1.151>

Kəmalə Quliyeva
AMEA Nəsimi adına Dilçilik İnstitutu

LİŊVOKULTUROLOGİYADA NƏZAKƏTLİLİK KATEQORİYASI

XÜLASƏ

Bu məqalə mədəniyyətlərarası ünsiyyətdə nəzakəti ifadə etməyin milli və mədəni xüsusiyyətlərini təhlil etmək üçün linqvakultural yanaşma tətbiq edir. Tədqiqatın aktuallığı artan qloballaşma, beynəlxalq əlaqələrin genişlənməsi və ünsiyyətin əhəmiyyətli bir hissəsinin rəqəmsal mühitə keçməsi ilə müəyyən edilir. Tədqiqatın məqsədi linqvakultural analitik modellərdən istifadə edərək müxtəlif linqvistik və mədəni əhəmələrdə nəzakəti ifadə etməyin milli və mədəni xüsusiyyətlərini müəyyən etmək və təsvir etməkdir. Çünki nəzakəti öyrənməyə linqvakultural və pragmatik yanaşmalar inteqrasiya edir və onun şifahi, qeyri-şifahi və mədəni-semantik aspektlərini hərtərəfli başa düşməyə imkan verir. Tədqiqatın yeniliyi həmçinin əhəməli nəzakət modellərinin mədəni normaların hibridləşməsi kontekstində necə dəyişdiyinin araşdırılmasından irəli gəlir ki, bu da müasir dilçilikdə məhdud diqqət çəkən bir mövzudur.

Açar sözlər: milli, dilçilik, nəzakət, mədəni kod, ünsiyyət.

Giriş: Nəzakət fenomeni sosiolinqvistlər və pragmatistlər tərəfindən davamlı olaraq araşdırılan mövzu olmuşdur. Müxtəlif perspektivlərdən olan tədqiqatçılar nəzakətin mədəni variasiyalarını nəzərə alaraq onu araşdırmaq üçün daha əhatəli və universal tətbiq olunan bir çərçivə hazırlamağı hədəfləyirlər. Lakoff [10], Braun və Levinson [2], Liç [11], Freyzer [4] və Yassinin [15] əsərləri də daxil olmaqla çoxsaylı tədqiqatlar nəzakət nəzəriyyələrinin formalaşdırılmasına yönəlmişdir. Hill və digərlərinin [9] və Yassinin [15] əsərlərində müşahidə edildiyi kimi, digər tədqiqatlar mədəniyyətə xas kontekstləri və nəzakət taktikalarını araşdırmışdır. Bundan əlavə, tədqiqatçılar bir neçə tədqiqatda [3; 6; 8; 13; 14] nümunə göstərildiyi kimi, mövcud çərçivələri müxtəlif mədəni mühitlərə tətbiq etmişlər. Bundan əlavə, bəzi tədqiqatlar Braun və Levinsonun çərçivəsinin anql-sakson mədəniyyətinə əsaslandığını və onun Asiya mədəniyyətləri ilə uyğunluğunu məhdudlaşdırdığını iddia edir [7; 12].

Etimoloji cəhətdən, ingilis dilindəki “polite” sözü latınca keçmiş zaman feili olan “politus” sözündən əmələ gəlib və “cılalanmış” və ya “hamarlaşdırılmış” mənasını verən “polire” feilindən gəlir. Yeri gəlmişkən, alman dilində “Hoflichkeit”, fransız dilində “courtoisie”, holland dilində “beschaafdheid”, portəgiz dilində “cortesia”, ispan dilində “cortesia” kimi sözlər kral sarayında nəzakət və ya nəzakətli davranışa işarə edən eyni alman kökünə aiddir [5, s.11]. Nəzakət şəxslərarası ünsiyyəti tənzimləyən əsas kateqoriyalardan biridir, dilçilik və mədəniyyətşünaslıqda linqvistik, sosial və mədəni komponentləri əhatə edən çoxqatlı bir fenomen kimi qəbul edilir. Dilçilikdə o, əsasən pragmatik baxımdan ünsiyyətdə harmoniyanı qorumağa və həmsöhbətin “simasına” qarşı təhdidləri minimuma endirməyə yönəlmiş strategiyalar sistemi kimi öyrənilir. Linqvokulturologiya dilçiliyi baxımından nəzakət müəyyən bir cəmiyyətin milli xarakterini, dəyərlərini və mədəni münasibətlərini əks etdirir. O, özünü nitq normalarında, etikətdə, müraciət formalarında, ritual ifadələrdə, intonasiyada və qeyri-verbal ünsiyyətdə göstərir. Linqvokulturologiya yanaşması vurğulayır ki, nəzakət sadəcə bir sıra düsturlar deyil, əksinə, müxtəlif mədəniyyətlərdə fərqli mənalara malik olan “hörmət”, “şərəf”, “təvazökarlıq”, “sima” və “harmoniya” anlayışları ilə əlaqəli mədəni kodun bir hissəsidir. Beləliklə, nəzakət sosial tənzimləmənin universal mexanizmi kimi xidmət edir, lakin onun spesifik formaları həmişə mədəni cəhətdən müəyyən edilir. O, iki əsas funksiyanı yerinə yetirir: sosial və ünsiyyət. Bu,

birlikdə nəzakət kateqoriyasını vacib tədqiqat obyektinə çevirir və dil, mədəniyyət və davranış arasındakı əlaqəni anlamağa imkan verir.

Mədəni ənənələrin müxtəlifliyinə baxmayaraq, nəzakət müxtəlif dil cəmiyyətlərində özünü göstərən müəyyən universal xüsusiyyətlərə malikdir. Nəzakətin bu universal xüsusiyyətləri insan ünsiyyətinin ümumi prinsiplərinə əsaslanır: sosial harmoniyayı qorumaq, hörmət nümayiş etdirmək və başqalarının statusunu və rolunu nəzərə almaq ehtiyacı. Bu universal elementlərə yumşaldıcı formulların istifadəsi, minnətdarlıq ifadələri, üzr istəmələr, salamlamalar və müraciətlər daxildir. Bütün mədəniyyətlərdə sosial məsafənin qorunmasına imkan verən və eyni zamanda müsbət ünsiyyət tonunu qoruyan ritual formalar mövcuddur. Lakin universal prinsiplər müxtəlif yollarla tətbiq olunur və bu da nəzakətli davranışın zəngin müxtəlifliyinə səbəb olur. Bu fərqlər mədəni dəyərlər, tarixi ənənələr, sosial struktur və ünsiyyət üslubları ilə bağlıdır. Yüksək kontekstli mədəniyyətlərdə nəzakətin əhəmiyyətli bir hissəsi qeyri-verbal elementlər, fasilələr, intonasiya və rituallar vasitəsilə çatdırılır. Aşağı kontekstli mədəniyyətlərdə isə aydınlığa və birbaşa üsluba üstünlük verilir, buna görə də nəzakət dəqiq ifadələr və niyyətlərin şəffaflığı ilə nümayiş etdirilir. Emosiyanın hörmət əlaməti hesab edildiyi ifadəli mədəniyyətlər ilə həddindən artıq emosionallığın məsafənin pozulması kimi şərh edilə biləcəyi təmkinli mədəniyyətlər arasında əhəmiyyətli fərqlər müşahidə olunur.

“Linqvomədəni tip” anlayışı linqvomədəni tədqiqatlarda mühüm yer tutur, çünki o, müəyyən bir mədəniyyətin nümayəndələrinə xas olan tipik nitq və davranış nümunələrini təsvir etməyə imkan verir. O.A. Dmitriyeva linqvakultural tipin (LT) ümumi tərifini verir: “Linqvakultural tədqiqatlar perspektivindən linqvistik şəxsiyyət” [1, s.56]. Linqvomədəni tip müxtəlif ünsiyyətdə ana dilində danışan şəxsə istiqamət verən sabit ünsiyyət normaları, dəyərləri, emosional ifadə üsulları və etiket formulları toplusunu əks etdirir. Bu, sadəcə sosial rol deyil, milli xarakter elementlərini, tarixi ünsiyyət ənənələrini və spesifik ünsiyyət strategiyalarını özündə birləşdirən danışanın mədəni cəhətdən şərtləndirilmiş obrazıdır. O.A.Dmitriyeva qeyd edir ki, “LT-nin ünsiyyət davranışı dəyər prioritetləri, stereotiplər və arxetiplərlə tənzimlənir” [1, s.57], yəni insanın tərbiyəsinin xüsusiyyətləri, doğulduğu və təhsil aldığı yer, adətən ünsiyyət qurduğu mühit və sosial qrupun nümayəndəsi kimi ona xas olan bütün xüsusiyyətlərlə əlaqələndirilir. Tədqiqatçı ən təəccüblü tipləri nümunə kimi göstərir. İngilis mədəniyyətində eksentrik – davranışında əyləncəli qəribəlikləri olan, adətən hansısa fəaliyyətə aludə olan və heç kimə narahatlıq yaratmayan insan; rus orta əsr mədəniyyətində müqəddəs axmaq – dilənçi, özünə əzab verən və peyğəmbərlik istedadına malik olan axmaqcasına xoşbəxt insan və s.

Linqvomədəni kateqoriya kimi nəzakət mədəniyyətin daşıyıcısının şəxsiyyət tipi ilə birbaşa bağlıdır. Məsələn, “nəzakətli ingilis” şəxsiyyət tipinə məsafə nümayiş etdirmək, ifadələrdə mülayimlik və birbaşa mühakimələrdən yayınmaq daxildir; yapon şəxsiyyət tipi harmoniya, iyerarxiyaya tabe olmaq və etiket qaydalarına ciddi riayət etmək ideyaları ətrafında qurulur; türk şəxsiyyət tipi yaşa və sosial statusa hörmət, artan mehribanlıq və qonaqpərvərlik ilə xarakterizə olunur. Hər bir mədəniyyət nəzakətli və nəzakətsiz hesab edilən şeylərlə bağlı öz gözləntilərini inkişaf etdirir və bu gözləntilər linqvomədəni şəxsiyyət tiplərində təsbit olunmuşdur.

Əlaqəli bir fenomen nəzakətin mədəni kodeksidir. Bu, mədəniyyətin sosial davranış normalarını çatdırdığı simvollar, qaydalar, rituallar və linqvistik ifadələr sistemidir. Mədəni kod həm verbal vasitələri, həm də verbal olmayan vasitələri əhatə edir. Məsələn, yapon mədəniyyətində təzim nəzakətin mədəni kodeksinin əsas elementidir, Avropa mədəniyyətlərində isə təbəssüm və intonasiya əsas əhəmiyyət kəsb edir. Beləliklə, linqvistik və mədəni tip və mədəni kod nəzakətin müəyyən bir mədəniyyətdə necə təzahür etdiyini, hansı formaların normativ hesab edildiyini və müxtəlif ünsiyyət vəziyyətlərində hansı strategiyalara üstünlük verildiyini müəyyən edir.

Nəzakət strategiyaları ahəngdar ünsiyyətin əsasını təşkil edir və mədəniyyətlər arasında sosial münasibətlərin qorunması üçün vacib bir vasitədir. Hörmətli qarşılıqlı əlaqəyə ehtiyac universal olsa da, onu həyata keçirmək üsulları əhəmiyyətli dərəcədə dəyişir. Bu fərqlərə mədəniyyətin növü, formallıq dərəcəsi, cəmiyyətin iyerarxik təbiəti, dominant ünsiyyət tərzini, eləcə də tarixi və dini ənənələr təsir göstərir.

İngilisdilli ənənədə həmsöhbətə təzyiqli minimuma endirməyə və onun şəxsi məkanına hörmət etməyə yönəlmiş mənfi nəzakət strategiyaları üstünlük təşkil edir. İngilis mədəniyyəti yüksək dərəcədə fərdilik ilə xarakterizə olunur, buna görə də dolayı istəklərə, modal konstruksiyalara (“Can you...”, “Would you like...”) və ifadələrin diqqətlə yumşaldılmasına üstünlük verilir. Birbaşılıq çox vaxt kobudluq, həddindən artıq emosionallıq isə peşəkar məsafənin pozulması kimi qəbul edilir. Nəzakət sakit ton, neytral üz ifadələri və məcburi minnətdarlıq və üzr ifadələri ilə nümayiş olunur.

Şərqi Asiya mədəniyyətlərində (Yaponiya, Koreya, Çin) harmoniya və statusa hörmət prinsiplərinə əsaslanan iyerarxik və rituallaşdırılmış strategiyalar üstünlük təşkil edir. Nəzakət hörmət sistemlərinin mürəkkəbliyi ilə tənzimlənir. Dolayı yolla hərəkət etməyə üstünlük verilir: birbaşa fikir ayrılığı və ya imtina qəbul edilməz hesab olunur, çünki bu, həmsöhbətə qarşı hörmətsizlik sayılır. İntonasiya, fasilələr, təzimler və qeyri-verbal işarələr sözlərdən az rol oynamır. Əsas məqsəd sosial tarazlığı qorumaq və qrup harmoniyasının pozulmasının qarşısını almaqdır. “Yapon dilində danışanlar və ingilis dilini öyrənənlər arasında geniş yayılmış bir mifə görə, ingilis dilində danışarkən nəzakətli olmağın vacib olmadığı, əslində birbaşa olmağın tələb olunduğu və üstəlik, ümumiyyətlə qərblilərin yaponlardan daha az “nəzakətli” olduqlarıdır. Bu, yapon dilində danışanlar və ingilis dilini öyrənənlər tərəfindən asanlıqla ifadə edilən stereotiplərə əsaslanan güclü bir inançdır” [16].

Türk və Qafqaz mədəniyyətləri (o cümlədən Azərbaycan) hörmətli və müsbət nəzakət strategiyalarının birləşməsinə nümayiş etdirir. Yaşa, statusa və ailə rollarına müraciət etməyə böyük diqqət yetirilir: titulların, fəxri adların, “bəy” və “xanım” kimi müraciət formalarının tez-tez istifadəsi, eləcə də çoxsaylı salamlama və arzular öndədir. Emosional istilik, qonaqpərvərlik və açıqlıq nəzakət normaları kimi əsas təşkil edir. Birbaşılıq məqbul ola bilər, lakin həmişə yumşaldıcı ifadələrlə müşayiət olunur. Bu mədəniyyətlərdə, hətta işgüzar münasibətlərdə belə, etibarlı, demək olar ki, ailə münasibətlərinin qurulması dəyərləndirilir. Ərəb mədəniyyətlərində xoşməramlılığın, arzuların və xeyir-duaların ritual ifadələrinə əsaslanan müsbət nəzakətin ifadəli strategiyaları geniş yayılmışdır. Təriflər, canlı emosional ifadə və səxavət ifadələri əsas rol oynayır. Lakin xarici istiliyə baxmayaraq, ünsiyyət şərəf normaları, dini qaydalar və gender rolları ilə ciddi şəkildə tənzimlənir. Verbal olmayan elementlər - aşağıya baxış, sakit duruş da hörmətin vacib komponentləri kimi xidmət edir.

Roman mədəniyyətlərdə nəzakət rəsmilik və ifadəliliyin birləşməsi ilə ifadə olunur. Cənub mədəniyyətləri daha emosionaldır, fiziki yaxınlıqdan, jestlərdən və açıq baxışlardan istifadə edir. Fransız ənənəsi daha sərt rəsmilik və sosial rolların qorunmasına vurğu ilə xarakterizə olunur. German və Skandinaviya mədəniyyətlərində birbaşa nəzakət strategiyaları üstünlük təşkil edir: aydın, dürüst və birmənalı ünsiyyət hörmətli hesab olunur. Strukturlaşdırılmış nitq, lazımsız sözlərin olmaması və emosional səpmələr qiymətləndirilir. Birbaşılıq kobudluq kimi deyil, əksinə digər insanın vaxtına hörmət əlaməti kimi qəbul edilir.

Nəzakət mədəni kimliyin əsas elementidir, çünki o, müəyyən bir cəmiyyətin dəyərlərini, davranış normalarını və ideoloji münasibətlərini əks etdirir. Nitq strategiyaları sistemi müraciət formaları, salamlama və vida ritualları, jestlər və qeyri-verbal işarələr vasitəsilə insan müəyyən bir mədəniyyətə mənsub olduğunu nümayiş etdirir. Beləliklə, nəzakət yalnız ünsiyyətçi deyil, həm də eyniləşdirmə funksiyasını yerinə yetirir: o, ana dili danışan şəxsə “özünü tanımağa”, sosial rolları və status münasibətlərini anlamağa və mürəkkəb qarşılıqlı təsir vəziyyətlərində hərəkət etməyə imkan verir. Mədəniyyətlərarası ünsiyyətdə nəzakət kateqoriyası xüsusi əhəmiyyət kəsb edir, çünki mədəni kodlardakı fərqlər səhv şərhlərə səbəb ola bilər. Bir mədəniyyətdə neytral kimi qəbul edilən şey digərində nəzakətsiz və ya hətta təhqiramiz hesab edilə bilər. Məsələn, anql-sakson və german ənənələrinə xas olan birbaşılıq və açıq tənqid strategiyalarının üstünlük təşkil etdiyi Şərq mədəniyyətlərində kobudluq kimi qəbul edilə bilər. Əksinə, Yapon və ya Koreya ünsiyyətinə xas olan həddindən artıq üzr istəmə, dolayı yolla hərəkət etmə və yayınma bəzən Qərb həmsöhbətləri tərəfindən qeyri-müəyyənlik və ya səriştəsizlik kimi səhvən şərh olunur. Tipik ünsiyyət pozuntuları iştirakçıların şüuraltı olaraq öz mədəni normalarına etibar etdikləri və həmsöhbətlərindən də eyni şeyi gözlədikləri zaman yaranır. Müraciət formasının seçilməsindəki

səhvlər çox yaygındır: şərq mədəniyyətlərində yaş və status fərqlərindən asılı olmayaraq addan istifadə etmək və ya əksinə, ABŞ və ya Avstraliya kimi qeyri-rəsmi formalara tez keçməyin adət olduğu mədəniyyətlərdə həddindən artıq rəsmi ünsiyyət nəzərə çarpır. Qeyri-verbal işarələrin təfsirində də səhvlər yaranır: gülümsəmə, fasilələr, məsafə, göz təması - bütün bu elementlər müxtəlif mədəniyyətlərdə əks mənalara malik ola bilər. Ünsiyyət pozuntuları nəzakət strategiyaları səviyyəsində də baş verir: həmsöhbətin harmoniyanı qorumaq və birbaşa imtinadan yayınmaq cəhdi vicdansızlıq kimi qəbul edilə bilər; aydınlıq və dəqiqlik istəyi təzyiq və ya soyuqluq kimi qəbul edilə bilər. Nəzakətin mədəni spesifikliyini və şəxsiyyətin formalaşmasındakı rolunu anlamaq anlaşılmazlıqların qarşısını almağa kömək edir, uğurlu mədəniyyətlərarası ünsiyyəti təşviq edir və qloballaşan dünyada zəruri olan mədəni səriştəni inkişaf etdirir.

Nəticə: Nəzakət universal insan ehtiyaclarını və spesifik mədəni reallaşdırmaları birləşdirir və onu qeyri-müəyyən, dinamik və son dərəcə zəngin bir kateqoriyaya çevirir. Hər bir xalqın nitq davranışının lingvistik və mədəni spesifikliyini müəyyən edən bu iki: universal və unikal səviyyənin qarşılıqlı təsiridir. Nəzakət strategiyaları cəmiyyətin əsas dəyərlərini əks etdirir: muxtariyyət və ya kollektivizm, harmoniya və ya birbaşılıq, rəsmilik və ya qeyri-rəsmilik. Bu fərqləri anlamaq uğurlu mədəniyyətlərarası ünsiyyət və kommunikativ anlaşılmazlıqların qarşısının alınması üçün vacib bir vasitədir.

Ədəbiyyat siyahısı

1. Дмитриева О.А. Лингвокультурные типы России и Франции XIX века. Волгоград: Изд-во ВГПУ «Перемена», 2007, 307 с.
2. Brown P., Levinson, S.C. Politeness: Some universals in language usage. Cambridge University Press, 1987
3. Chen R. Self-politeness: A proposal. *Journal of Pragmatics*, 33(1), 2001, 87-106. [https://doi.org/10.1016/S0378-2166\(99\)00124-1](https://doi.org/10.1016/S0378-2166(99)00124-1)
4. Fraser B. J. Perspectives on politeness. *Journal of Pragmatics*, 14(2), 1990, 219-236. [https://doi.org/10.1016/0378-2166\(90\)90081-N](https://doi.org/10.1016/0378-2166(90)90081-N).
5. Félix-Brasdefer J.C. Politeness in Mexico and the United States: A contrastive study of the realization and perception of refusals. Amsterdam: John Benjamins, 2008
6. Garcia C. Apologizing in English: Politeness strategies used by native and non-native speakers. *Multilingua*, 8(1), 1989, 3-20. <https://doi.org/10.1515/mult.1989>.
7. Gu Y. Politeness phenomena in modern Chinese. *Journal of Pragmatics*, 14(2), 1990, 237-257. [https://doi.org/10.1016/0378-2166\(90\)90082-O](https://doi.org/10.1016/0378-2166(90)90082-O)
8. Hernandez R. M., Garay-Argandoña R., Lira L.A.N., Fuster-Guillén D., Garay J. P. P., Ocaña-Fernandez Y. Investigating instructors' and students' attitudes towards the effectiveness of having target cultural knowledge on learning English as a foreign language. *International Journal of Society, Culture and Language*, 9(3), 2021, 64-72.
9. Hill B., Ide S., Ikuta S., Kawasaki A., Ogino T. Universals of linguistic politeness: Quantitative evidence from Japanese and American English. *Journal of Pragmatics*, 10(3), 1986, 347-371. [https://doi.org/10.1016/0378-2166\(86\)90006-8](https://doi.org/10.1016/0378-2166(86)90006-8)
10. Lakoff R. Language in context. *Language*, 48(4), 1973, 907-927. <https://doi.org/10.2307/411994>.
11. Leech G.N. Principles of pragmatics. Longman, 1983.
12. Matsumoto Y. Reexamination of the universality of face: Politeness phenomena in Japanese. *Journal of Pragmatics*, 12(4), 1988, 403-426. [https://doi.org/10.1016/0378-2166\(88\)90003-3](https://doi.org/10.1016/0378-2166(88)90003-3)
13. Rhodes G., Locke V., Ewing L., Evangelista, E. Race coding and the other-Race effect in face recognition. *Perception*, 38(2), 2009, 232-241. <https://doi.org/10.1068/p6110>

14. Wong L., Esler, J. A review of teaching and learning linguistic politeness. *Journal of Critical Studies in Language and Literature*, 1(4), 2020, 13-21. <https://doi.org/10.46809/jcsll.v1i4.38>

15. Yassi, A. H. Negating and affirming a proposition in Makassarese: Revisiting the Universality of Brown and Levinson politeness theory. In F. Rahman (Ed.), *Kebahasaan, sastra dan Pendidikan (Language, literature and education)* (pp. 20-29). Prosiding Seminar Internasional, 2021, Makassar.

16. <https://scispace.com/pdf/politeness-and-pragmatic-competence-in-foreign-language-5375ctcbrn.pdf>.

Kamala Guliyeva

Kategori vejdilivostu v lingvokul'turologii

Rezjume

V danoj st'at'e lingvokul'turologičeskij podhod ispol'zuet'sja dlia analiza nacioanal'no-kul'turnyx osobennostej projavlenija vejdilivostu v mejkul'turnoj kommunikacii. Aktual'nost' issledovanija obuslovljena rastuščej globalizaciej, rasširieniem mezdunarodnyx kontaktov i perehodom značitel'noj doli kommunikacii v cifrovuju sredu. Cel' issledovanija – v'javiti' i opisati' nacioanal'no-kul'turnye osobennosti projavlenija vejdilivostu v različnyx lingvističeskix i kul'turnyx tradicijax s ispol'zovaniem lingvokul'turologičeskix analitičeskix modelej. Naučnaja novizna danoj raboty zaključaetsja v integracii lingvokul'turologičeskogo i pragmatičeskogo podhodoj k izučeniu vejdilivostu, čto pozvolet' kompleksno ponjat' ee' verbal'nyx, neverbal'nyx i kul'turno-semantičeskix aspektov. Novizna issledovanija takže zaključaetsja v izučenii transformacii tradicijonnyx modelej vejdilivostu v uslovijax cifrovoy kommunikacii i gibrinizacii kul'turnyx norm, čto v sovremennoj lingvistike izučeno nedostatočno.

Ключевые слова: *национальный, лингвokul'turologija, vejdilivost', kul'turnyj kod, kommunikacija.*

Kamala Guliyeva

Category of politeness in linguoculturology

Summary

This article takes a linguacultural approach to analyze the national and cultural specifics of expressing politeness in intercultural communication. The study's relevance is determined by increasing globalization, the expansion of international contacts, and the transition of a significant proportion of communication to digital environments. The study aims to identify and describe the national and cultural characteristics of expressing politeness in different linguistic and cultural traditions, using linguacultural analytical models. This work is scientifically novel in that it integrates linguacultural and pragmatic approaches to the study of politeness, providing a comprehensive understanding of its verbal, non-verbal and cultural-semantic aspects. The study's novelty also stems from its examination of how traditional models of politeness are transforming in the context of digital communication and the hybridization of cultural norms, a topic that has received limited attention in modern linguistics.

Key words: *national, linguoculturology, politeness, cultural code, communication*

Çapa tövsijə edən:

AMEA Nəsimi adına Dilçilik İnstitutu

Rəyçilər:

*fil.e.d., dos. G. Hüseynova
dosent R. Heydərov*